Mapes de Patrimoni Cultural

Diputació Barcelona

Cal Mas

Navàs

Ubicació

Comarca:	Bages
Lloc/Adreça:	Al sector nord-oest del terme municipal. Antiga quadra de Valldeperes, pertanyent a l'antic terme del castell de Castelladral.
Emplaçament	Carretera a Cardona (C-55), al km. 57,9 (al polígon La Cort, de Cardona), pista asfaltada en direcció est i després nord-est, uns 2,5 km fins al nucli de Valldeperes. Aquí seguir camí nord-est 300 m.
Alçada:	498

Coordenades:

Latitud:	41.91087
Longitud:	1.73338
UTM Est (X):	394954
UTM Nord (Y):	4640656

Classificació

Número de fitxa	08141 - 202
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Edifici
Estil / època:	Medieval Modern Renaixement Contemporani Popular
Segle	XIV-XX
Estat de conservació	Regular
Notes de conservació:	Coberts i afegits moderns que dificulten la visió de la masia antiga
Protecció	Legal
Tipus de protecció:	BPU
Observacions protecció:	Pla Especial Urbanístic de Protecció del patrimoni i catàleg de béns arquitectònics, històrics i ambientals de Navàs (Bages), 2018, amb el núm. 78.EA. Nivell 3. Parcial. Nivell 4. Ambiental / Nivell 6. AEA Pla Especial Urbanístic del Catàleg de Masies i Cases rurals en Sòl no urbanitzable de Navàs, aprovat el 2012, amb el núm. 30.
Data aprovació:	dc., 20/02/2019 - 12:00
Accés	Fàcil
Ús actual:	Residencial - productiu

Titularitat	Privada
Titular:	08140A011000300000IP
Autoria de la fitxa	Jordi Piñero Subirana
Data de registre de la fitxa:	dc., 24/03/2021 - 12:45

Descripció

Masia de dimensions considerables, d'origen medieval, emplaçada prop del nucli de Valldeperes. Consta d'un cos residencial de planta quadrada (amb planta baixa més un pis i golfes) amb un cos adossat al sud-oest que fa un "queixal" i al qual se li ha afegit un gran cobert (aixecat sobre pilastres de pedra antigues). El conjunt es completa amb diversos coberts aïllats que es troben a llevant, alguns de construcció recent i que dificulten la visió de la façana principal de la casa. Aquesta es troba encarada vers el sud-est i és la part més interessant, ja que conserva detalls ornamentals de tradició renaixentista. A la part central hi trobem el portal, adovellat, que a damunt seu té un balcó decorat amb un trencaaigües motllurat. En aquest mateix nivell, a la dreta, hi ha dos balcons més i dues finestres. Les llindes de les dues finestres insinuen sengles arcs conopials rematats amb una creu patent, un tipus de decoració que es pot situar als segles XVI-XVII. El parament és fet amb carreus petits més o menys escairats. La resta de façanes de la casa pràcticament no té obertures. A la façana sud-oest es conserva un portal adovellat amb arc escarser actualment tapiat.

Alguns dels coberts que envolten la casa són antics, com el que es troba al sud-est, probablement del segle XIX, però la majoria són de construcció molt recent i desvirtuen en bona mesura els valors arquitectònics del conjunt. Uns metres al nord i al costat del camí hi trobem una bassa.

Observacions:

Inscripció a la dovella central d'un portal tapiat al sud-oest: 163[ ]

Al cobert adossat al sud-est: 1916

Història

Cal Mas és una masia d'origen medieval i apareix esmentada per primer cop l'any 1301 amb el nom antic de "Salat". Concretament, en un cens del monestir de Santa Maria de Serrateix. En un document de 17 de gener de l'any 1342 s'esmenta Arnaldus Salat de Valldeperes en un reconeixement de terres amb les afrontacions i el cens. Posteriorment, l'any 1357 es fa referència en un altre cens del pagament de 6 diners per la terra de "Lobató", nom antic d'una terra del Mas. En un llevador de censos del monestir de Serrateix de 1370 es troba citat junt amb altres masos. Concretament, a la zona de Valldeperes s'hi esmenten la mateixa masia de Cal Mas, Cal Perejoan Llobet, el Sunyer i Cal Simon.

Els segles XVI-XVII van ser d'esplendor per la zona de Valldeperes. En són testimoni els dos retaules conservats a l'església de Santa Fe, així com les decoracions de tradició renaixentista que trobem en algunes de les masies properes a aquest nucli. A cal Mas, per exemple, en aquesta època la casa es va ampliar i es dotà d'una nova façana amb detalls ornamentals renaixentistes a les finestres. Segons una inscripció, aquesta remodelació podria ser obra de la tercera dècada del segle XVII. Posteriorment sembla que la masia no va créixer gaire més, amb l'excepció dels coberts que s'hi van construir al segle XIX.

En el nomenclàtor de masies de la província de Barcelona dels anys 1861-1862 apareix anomenada com a "Can Mas". Hi consta que és una masia (casa de labor), que estava situada a 8 km del nucli de l'ajuntament

de Castelladral. Tenia un edifici habitat constantment i un de deshabitat. L'un tenia un pis i l'altre dos.

Bibliografia

BADIA, J.M. (1988). "Navàs". *Història del Bages*, Volum II. Edicions Parcir. Manresa, p. 163.

BADIA, J.M. (1990). "Castelladral en el temps", *El Morralet*, Navàs, p. 13.

BADIA, J.M. (2004). *El monestir de Santa Maria de Serrateix. Més de mil anys arrelat al territori*. Edicions El Farell – Patronat d'Amics de Serrateix. Sant Vicenç de Castellet, p. 234.

BOLÓS, J. (2006). *Diplomatari del monestir de Santa Maria de Serrateix (segles X-XV).* Fundació Noguera, Diplomataris 42. Barcelona, p. 320, 411 (B 213, 288).

CAIXAL, ÀLVAR; VILAMALA, Imma i altres (2018). *Pla Especial Urbanístic de protecció del patrimoni i catàleg de béns arquitectònics, històrics i ambientals de Navàs (Bages)*. Ajuntament de Navàs. Fitxa 78.EA

OBRADORS, J (1991). "Trajecte de les cases de Castelladral, habitades el 1904 i utilització correcte dels seus noms." *El Morralet*, núm. 1, Navàs, p. 19.

PIÑERO, J. (1994). *Inventari del Patrimoni Arquitectònic i Històric de Navàs*. Ajuntament de Navàs. Fitxa R 36.